

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра цивільного права та процесу

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Спадкове право» вибіркового компоненту
освітньої програми другого рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (протокол від 23.08.2023 № 8)

Розробник:

1. Професор кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор Кухарєв Олександр Євгенович

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Зайцев Олексій Леонідович.
2. Професор кафедри цивільного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, професор Борисова Валентина Іванівна.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 5	08 «Право» 081 «Право» <u>другий (магістерський)</u> (назва СВО)	Навчальний курс <u>2</u> (номер) Семестр <u>3</u> (номер) Вид контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>10</u> ; (години)		Лекції – <u>4</u> ; (години)
Семінарські заняття – <u>10</u> ; (години)		Семінарські заняття – <u>4</u> ; (години)
Практичні заняття – <u>20</u> ; (години)		Практичні заняття – <u>6</u> ; (години)
Лабораторні заняття – _____; (години)		Лабораторні заняття – _____; (години)
Самостійна робота – <u>50</u> ; (години)		Самостійна робота – <u>76</u> ; (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Наукові роботи		Наукові роботи
Реферати		Реферати

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни «Спадкове право» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасними тенденціями розвитку спадкового права та спадкового законодавства, цивілістичної доктрини, колізіями, які виникають у правозастосовчій практиці.

Завдання: У процесі вивчення дисципліни «Спадкове право» здобувачі вищої освіти повинні:

- засвоїти основний понятійний апарат спадкового права, інститутів спадкового права,
- розуміти механізм реалізації основних категорій спадкового права;
- навчитися застосовувати на практиці положення спадкового законодавства;
- навчитися аналізувати судову практику застосування норм спадкового

права.

Міждисциплінарні зв'язки: Спадкове право є складовою частиною (підгалуззю) цивільного права та має тісний зв'язок із сімейним правом, цивільним процесом, житловим правом, земельним правом.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: зміст основних нормативно-правових актів з питань спадкування: книгу шосту ЦК України, відповідні положення Земельного кодексу України, Законів України «Про нотаріат», «Про міжнародне приватне право», Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України; основну монографічну та навчальну літературу по спадковому праву

вміти: застосовувати норми права, які регулюють спадкові правовідносини; проводити порівняльно-правовий аналіз сучасних доктрин у спадковому праві; використовувати відповідні роз'яснення законодавчих, судових та нотаріальних органів у процесі застосування норм спадкового права на практиці; складати проекти заяв про прийняття спадщини, про відмову від спадщини; проекти заповітів, свідоцтва про спадщину.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати задачі інноваційного характеру у сфері права
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-2	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні
	ЗК-3	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
	ЗК-4	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
	ЗК-7	Здатність приймати обґрунтовані рішення
	ЗК-8	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності)
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК-1	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності
	СК-2	Здатність аналізувати і оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України
	СК-3	Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні
	СК-5	Здатність використовувати сучасні правові доктрини і принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції
	СК-6	Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну

		аргументацію
	СК-8	Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів
	СК-9	Здатність застосовувати междисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності
	СК-10	Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування
	СК-12	Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника
	СК-13	Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією
	СК-14	Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини
	СК-15	Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Загальні положення спадкового права».

Поняття спадкового права та його місце в системі цивільного права. Поняття та види спадкування. Особливості спадкового правонаступництва як різновиду цивільного правонаступництва. Правовий статус спадкодавця та спадкоємців. Усунення від права на спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Час та місце відкриття спадщини. Правове значення встановлення часу та місця відкриття спадщини. Відкриття спадщини на тимчасово окупованих територіях.

За темою № 1 передбачено веб-квест у формі вирішення практичного завдання

Веб квест розміщений на сайті

<https://classroom.google.com> (код купса dg767dp).

ТЕМА № 2. «Спадкування за заповітом».

Поняття та ознаки заповіту. Форма заповіту. Секретний заповіт. Заповіт подружжя. Заповіт з умовою. Підпризначення спадкоємця. Заповідальний відказ (легат). Заповідальне покладання. Встановлення сервітуту в заповіті. Підпризначення спадкоємця. Тлумачення заповіту. Право на обов'язкову частку у спадщині. Розмір обов'язкової частки та порядок її зміни. Скасування та зміна заповіту. Визнання заповіту недійсним.

ТЕМА № 3. «Спадкування за законом».

Поняття та правові підстави спадкування за законом. Черговість спадкоємців за законом. Розмір частки у спадщині при спадкуванні за законом. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення.

ТЕМА № 4. «Здійснення права на спадкування».

Прийняття спадщини. Визначення додаткового строку для прийняття спадщини. Спадкова трансмісія. Відмова від прийняття спадщини. Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця. Відумерлість спадщини. Поняття та порядок визнання спадщини відумерлою. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна. Охорона спадкового майна. Управління спадковим майном. Видача свідоцтва про право на спадщину. Прирошення спадкових часток. Особливості здійснення спадкових прав в умовах воєнного стану.

ТЕМА № 5. «Спадковий договір».

Поняття спадкового договору. Юридична характеристика спадкового договору. Сторони спадкового договору, їх права та обов'язки. Умови спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1 Загальні положення спадкового права	18	2	2	4		10	залік
Тема № 2 Спадкування за заповітом	18	2	2	4		10	
Тема № 3 Спадкування за законом	18	2	2	4		10	
Тема № 4. Здійснення права на спадкування	18	2	2	4		10	
Тема № 5. Спадковий договір	18	2	2	4		10	
Всього за семестр № 3:	90	10	10	20		50	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Загальні положення спадкового права	17	2				15	залік
Тема № 2. Спадкування за заповітом	19	2		2		15	
Тема № 3. Спадкування за законом	19		2	2		15	
Тема № 4. Здійснення права на спадкування	17		2			15	
Тема № 5. Спадковий договір	18			2		16	
Всього за семестр № 3:	90	4	4	6		76	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Загальні положення спадкового права		<p>Кухарев О. Є. Спадкове право : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.</p> <p>Печений О. П. Спадкове право. Харків : Фактор, 2012. 368 с.</p> <p>Фурса С. Я., Козяр-Скок Л. В. Окремі питання спадкування з іноземним елементом: консул, нотаріус, суд : монографія. Київ : Алерта, 2017. 384 с.</p> <p>Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч. посіб. Київ : Алерта, 2013. 328 с.</p> <p>Козловська Л. В. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 448 с.</p> <p>Кухарев О. Є. Феномен лежачої спадщини у спадковому праві. <i>Право і Безпека</i>. 2022. № 2. С. 149–157.</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості спадкування комморієнтами. 2. Правовий статус спадкодавця та спадкоємців. 3. Правовий статус осіб, зачатих за життя спадкодавця, але народжених після його смерті (насцитурів). 4. Правовий статус особи, зачатої після смерті спадкодавця із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій (постмортальні діти). 5. Правові підстави усунення від права на спадкування. 6. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди, сплату неустойки, отримання компенсації. 7. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. 8. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. 9. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі). 10. Особливості спадкування права на земельну ділянку. 	
Тема № 2. Спадкування за заповітом.		<p>Кухарев О. Є. Теоретичні та практичні аспекти тлумачення заповіту як спеціального способу захисту прав спадкоємців. <i>Часопис цивілістики</i>. 2020. Вип. 39. С. 17–23.</p> <p>Юніна М. П. Особливості правового регулювання спільного заповіту подружжя. <i>Науковий</i></p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Умови чинності заповіту. 2. Судове тлумачення заповіту. 3. Тлумачення заповіту спадкоємцями. 4. Покладення на спадкоємців обов'язків немайнового характеру. 5. Виконання заповідального відказу. 6. Призначення виконавця заповіту судом, нотаріусом та спадкоємцями. Повноваження виконавця заповіту. 7. Зменшення судом розміру обов'язкової частки у спадщині. 8. Спадкування за заповітом подружжя. 9. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. 	

	10. Підстави визнання заповіту недійсним.	<p><i>вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2017. Вип. 3. Т. 1. С. 125–127.</i></p> <p>Кухарев О. Є. Спадкове право : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.</p> <p>Печений О. П. Спадкове право. Харків : Фактор, 2012. 368 с.</p>
	Тема № 3. Спадкування за законом	Кухарев О. Є. Спадкове право : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правові підстави спадкування за законом. 2. Охарактеризувати черговість одержання права на спадкування за законом. 3. Судовий порядок зміни черговості одержання права на спадкування за законом. 4. Нотаріальний порядок зміни черговості одержання права на спадкування за законом. 5. Четверта черга спадкоємців за законом: умови закликання. 6. Підстави та порядок спадкування за правом представлення. 7. Правові підстави та порядок спадкування утриманнями. 8. Визначення ступеня споріднення із спадкодавцем. 9. Особливості спадкування усиновленими та усиновлювачами. 10. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. 	<p>Гузь Л. Є. Практика застосування спадкового права в судовій та нотаріальній діяльності. Харків : Право, 2015. 888 с.</p> <p>Піцик Х. З. Обов'язки спадкодавця при спадкуванні за законом.</p> <p><i>Прикарпатський юридичний вісник. 2015. Вип. 2. С. 64–67.</i></p> <p>Розгон О. В. Визнання права власності на спадкове майно за спадковою трансмісією і при спадкуванні за законом у порядку черговості. <i>Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2020. № 11. С. 54–59.</i></p>
	Тема № 4. Здійснення права на спадкування	Орлов І. П., Кухарев О. Є.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Способи прийняття спадщини. 2. Спадкова трансмісія. 3. Визначення судом додаткового строку, достатнього для прийняття спадщини. 4. Особливості прийняття спадщини неповнолітніми спадкоємцями. 5. Правові наслідки неприйняття спадщини спадкоємцями. 	<p>Правочини в сфері спадкового права : монографія. Київ : Алерта, 2013. 270 с.</p> <p>Печений О. П. Спадкове право. Харків : Фактор,</p>

	<p>6. Зміст договору на управління спадщиною.</p> <p>7. Договір охорони спадкового майна.</p> <p>8. Правові підстави та порядок визнання спадщини відумерлою.</p> <p>9. Поділ спадщини між спадкоємцями.</p> <p>10. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі.</p>	<p>2012.368 с.</p> <p>Розгон О. В. Визнання права власності на спадкове майно за спадковою трансмісією і при спадкуванні за законом у порядку черговості. <i>Вісник Національної асоціації адвокатів України</i>. 2020. № 11. С. 54–59.</p> <p>Фомічова Н. В. Проблема відповідальності спадкоємця за борговими зобов'язаннями спадкодавця в Україні. <i>Митна справа</i>. 2014. № 5. Ч. 2, Кн. 2. С. 225–230.</p> <p>Кухарев О. Є. Спадкове право : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.</p> <p>Юніна М. П. Порядок, особливості та строки здійснення права вимоги кредиторів спадкодавця. <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція</i>. 2017. № 26. С. 65–67.</p>
	Тема № 5. Спадковий договір	Миронюк С. А.
	<p>1. Юридична характеристика спадкового договору.</p> <p>2. Співвідношення спадкового договору із договором довічного утримання (догляду).</p> <p>3. Момент набуття права власності за спадковим договором.</p> <p>4. Спеціальні способи забезпечення виконання спадкового договору.</p> <p>5. Особливості спадкового договору з участю подружжя.</p> <p>6. Розірвання спадкового договору.</p>	<p>Прогалини в законодавстві щодо спадкового договору. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2016. № 6. С. 70–72.</p> <p>Гузь Л. Є. Практика застосування спадкового права в судовій та нотаріальній діяльності. Харків : Право, 2015. 888 с.</p> <p>Печений О. П.</p>

				<p>Спадкове право. Харків : Фактор, 2012. 368 с.</p> <p>Кухарев О. Є. Спадкове право : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с.</p> <p>Сегенюк А. В. Спадковий договір: поняття, характеристика, особливості. <i>Часопис цивілістики</i>. 2017. Вип. 25. С. 49–52.</p> <p>Самойлова І. Спадковий договір: правова природа за законодавством України та країн Європи. <i>Підприємництво, господарство і право</i>. 2021. № 3. С. 54–59.</p>
--	--	--	--	--

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Принципи спадкового права.
2. Місце спадкового права в системі цивільного права.
3. Спадкові правовідносини.
4. Місце відкриття спадщини.
5. Склад спадщини.
6. Суб'єкти спадкового наступництва
7. Заповіт та його види за законодавством України.
8. Заповідальний відказ як вид недоговірної зобов'язання.
9. Заповідальне покладення
10. Виконання заповіту.
11. Обов'язкова частка у спадщині та особливості її визначення.
12. Тлумачення заповіту.
13. Співвідношення спадкування за заповітом та спадкування за законом.
14. Перша черга спадкоємців за законом.
15. Друга черга спадкоємців за законом.
16. Виконання заповіту.
17. Третя черга спадкоємців за законом.
18. Четверта черга спадкоємців за законом.
19. П'ята черга спадкоємців за законом.

20. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.
21. Договір управління спадковим майном як вид договору управління.
22. Продовження строку на прийняття спадщини.
23. Особливості прийняття спадщини малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами та особами, цивільна дієздатність яких обмежена.
24. Видача свідоцтва про право на спадщину
25. Охорона спадкового майна
26. Відкликання відмови від прийняття спадщини. Визнання відмови від прийняття спадщини недійсною.
27. Відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця.
28. Правова природа відносин з виконання заповіту.
29. Здійснення виконавцем заповіту своїх повноважень.
30. Місце спадкового договору в системі цивільно-правових договорів.
31. Права та обов'язки сторін за спадковим договором.
32. Особливості спадкового договору за участю подружжя.
33. Юридична характеристика спадкового договору.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Сутність спадкових правовідносин.
2. Правова природа заповідального відказу.
3. Правова природа заповідального покладення
4. Повноваження виконавця заповіту та їх здійснення.
5. Тлумачення заповіту судом
6. Тлумачення заповіту спадкоємцями.
7. Четверта черга спадкоємців за законом.
8. Особливості спадкування утриманнями спадкодавця.
9. Договір про зміну розміру частки у спадщині
10. Договір управління спадковим майном.
11. Договір охорони спадщини.
12. Свідоцтво про право на спадщину.
13. Місце спадкового договору в системі цивільно-правових договорів.
14. Предмет спадкового договору.
15. Забезпечення виконання спадкового договору.
16. Співвідношення спадкового договору із договором довічного утримання (догляду).

6. Методи навчання

Під час проведення лекційних занять із дисципліни «Спадкове право» застосовується мультимедійне обладнання. В процесі проведення семінарських занять застосовуються моделювання ситуативних задач, вирішення завдань. Проводяться бінарні заняття. Під час закріплення матеріалу на семінарських та практичних заняттях складаються проекти документів, а саме – заяв про прийняття та відмову від прийняття спадщини, свідоцтв про право на спадщину, постанови нотаріуса про відмову у вчиненні нотаріальної дії, ухвали,

рішення та постанови суду із цивільних справ, що виникають із спадкових правовідносин, а також позовні заяви та заяви.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Поняття та значення спадкового права.
2. Місце спадкового права в системі цивільного права.
3. Принципи спадкового права.
4. Поняття та зміст спадкового правонаступництва.
5. Підстави виникнення спадкових правовідносин.
6. Склад спадщини.
7. Відкриття спадщини.
8. Місце відкриття спадщини.
9. Спадкування права на земельну ділянку.
10. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності.
11. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі).
12. Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування).
13. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної школи та сплату неустойки
14. Правове становище спадкодавців та спадкоємців.
15. Усунення від права на спадкування.
16. Поняття та ознаки заповіту.
17. Форма заповіту.
18. Секретний заповіт.
19. Заповіт подружжя.
20. Заповіт з умовою.
21. Особливості посвідчення заповіту при свідках.
22. Підпризначення спадкоємця.
23. Заповідальний відказ (легат).
24. Заповідальне покладання.
25. Встановлення сервітуту в заповіті.
26. Призначення виконавця заповіту.
27. Тлумачення заповіту.
28. Право на обов'язкову частку у спадщині. Розмір обов'язкової частки та порядок її зміни.
29. Скасування та зміна заповіту.
30. Повноваження виконавця заповіту.
31. Припинення повноважень виконавця заповіту.
32. Поняття спадкування за законом.
33. Перша черга спадкоємців за законом.
34. Друга черга спадкоємців за законом.
35. Третя черга спадкоємців за законом.
36. Четверта черга спадкоємців за законом.
37. П'ята черга спадкоємців за законом.
38. Зміна черговості одержання права на спадкування.

39. Спадкування за правом представлення.
40. Розподіл спадщини між спадкоємцями.
41. Прийняття спадщини. Продовження строку на прийняття спадщини.
42. Спадкова трансмісія.
43. Відмова від спадщини.
44. Відповідальність спадкоємців по боргах спадкодавця.
45. Відумерла спадщина. Поняття та порядок визнання спадщини відумерлою.
46. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна.
47. Управління спадковим майном.
48. Видача свідоцтва про право на спадщину.
49. Поняття та правова мета спадкового договору.
50. Сторони спадкового договору.
51. Форма спадкового договору. Особливості посвідчення спадкових договорів.
52. Розірвання спадкового договору.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проєкти; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль, то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних	Підготувати реферат,	Отримати за

оцінок. Незадовільна оцінка на семінарському чи практичному занятті відпрацьовується здобувачем вищої освіти усно	підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання, підготувати проєкт документу, зокрема, заповіту, заяви про прийняття спадщини, заяви про відмову від прийняття спадщини тощо	підсумковий контроль не менше 30 балів
---	---	--

Пропуск семінарських та практичних занять має бути завчасно відпрацьований до часу проведення заліку. Пропуски семінарських та практичних занять відпрацьовуються викладачу усно.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS		
	Оцінка за національною шкалою	Пояснення	
97-100 94-96 90-93	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
85-89 80-84			«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками
75-79	Добре («зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вати завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками
70-74 65-69	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчати навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять

			помилки, робота з трьома значними помилками
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи несформовані, частина передбачених програмою кавчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них: оцінена числом балів, близьким до мінімального, роботам що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
3. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
4. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : затв. наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12/>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-п#Text>

6. Методичні рекомендації щодо вчинення нотаріальних дій, пов'язаних із вжиттям заходів щодо охорони спадкового майна, видачею свідоцтв про право на спадщину та свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя: схвалено рішенням Науково-експертної ради з питань нотаріату при Міністерстві юстиції України від 29.01.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001323-09#Text>
7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08#Text>
8. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування» від 16.05.2013 р. № 24-753/0/4-13. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13>
9. Цивільне право. Особлива частина: навч. посіб. / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків ХНУВС, 2023. 420 с.
10. Кухарєв О. Є. Спадкове право: навч. посібник. Київ: Алерта, 2013. – 328 с.
11. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків: Право, 2017. 808 с.
12. Кухарєв О. Є. Актуальні питання спадкового права в судовій практиці: практичний посібник. Київ: Алерта, 2017. 260 с.
13. Кухарєв О. Є. Спадкове право України: підручник. Київ: Алерта, 2020. 362 с.

Додаткова

1. Печений О. П. Спадкове право. Харків: Фактор, 2012. 368 с.
2. Орлов І. П., Кухарєв О. Є. Правочини в сфері спадкового права: монографія. Київ: Алерта, 2013. 270 с.
3. Гузь Л. Є. Практика застосування спадкового права в судовій та нотаріальній діяльності. Харків: Право, 2015. 888 с.
4. Федорич І. Теоретико-правовий аналіз поняття «здійснення права на спадкування» за Цивільним кодексом України. *Вісник Львівського університету. Серія Юридична*. 2012. Вип. 56. С. 285–291
5. Кухарєв О. Є. Аналіз судової практики розгляду цивільних справ про спадкування: практ. посіб. Київ: Алерта, 2019. 340 с.
6. Кухарєв О. Є. Теоретичні та практичні проблеми диспозитивності в спадковому праві: монографія. Київ: Алерта, 2019. 498 с.
7. Спадкове право крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Екус, 2021. 536 с.
8. Сегенюк А. В. Спадковий договір: поняття, характеристика, особливості. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 25. С. 49–52.
9. Миронюк С. А. Прогалини в законодавстві щодо спадкового договору. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 6. С. 70–72.
10. Кухарєв О. Є. Теоретичні та практичні аспекти тлумачення заповіту як

- спеціального способу захисту прав спадкоємців. *Часопис цивілістики*. 2020. Вип. 39. С. 17–23.
11. Козловська Л. В. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 448 с.
 12. Кухарєв О. Є. Феномен лежачої спадщини у спадковому праві. *Право і Безпека*. 2022. № 2. С. 149–157.
 13. Розгон О. В. Визнання права власності на спадкове майно за спадковою трансмісією і при спадкуванні за законом у порядку черговості. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2020. № 11. С. 54–59.
 14. Фомічова Н. В. Проблема відповідальності спадкоємця за борговими зобов'язаннями спадкодавця в Україні. *Митна справа*. 2014. № 5. Ч. 2, Кн. 2. С. 225–230.
 15. Фурса С. Я., Козяр-Скок Л. В. Окремі питання спадкування з іноземним елементом: консул, нотаріус, суд : монографія. Київ : Алерта, 2017. 384 с.
 16. Діковська І. А. Міжнародне спадкування у ЄС та України: напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ : Алерта, 2020. 304 с.
 17. Михайлів М. О. Правове регулювання відносин спадкування в міжнародному приватному праві : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 520 с.
 18. Самойлова І. Спадковий договір: правова природа за законодавством України та країн Європи. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 54–59.
 19. Юніна М. П. Особливості правового регулювання спільного заповіту подружжя. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2017. Вип. 3. Т. 1. С. 125–127.
 20. Спасибо-Фатєєва І. В., Печений О. П. Недійсність заповіту: пошук оптимальної моделі збереження останньої волі заповідача (щодо юридичних наслідків посвідчення заповіту за межами нотаріального округу). *Вісник Верховного Суду України*. 2016. № 3. С. 43–48.

Інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minjust.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>